

NPRU
Nakhon Pathom
NAKHON
PATHOM
RAJABHAT
UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครปฐม

บทที่ 8

กระบวนการผลิต รายการวิทยุโทรทัศน์

กระบวนการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ 3 ขั้นตอน

ขั้นการเตรียมก่อนการผลิต (pre production)

ขั้นการผลิตรายการ (production)

ขั้นหลังการผลิต (post production)

ขั้นการเตรียมก่อนการผลิต (pre production)

1. การวางแผนสร้างสรรค์รายการ เป็นการกำหนดแนวคิดในการผลิตรายการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และโครงสร้างของรายการเป็นหลัก
  - 1.1 กำหนดแนวคิดในการผลิตรายการ
  - 1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของรายการ
  - 1.3 กำหนดกลุ่มเป้าหมายของรายการ
  - 1.4 กำหนดวิธีการนำเสนอเนื้อหา
  - 1.5 กำหนดโครงสร้างรายการ

ขั้นการเตรียมก่อนการผลิต (pre production)

2. การวางแผนการผลิต

2.1 การประชุมทีมงานผลิต

2.2 การหาข้อมูล

2.3 การเตรียมบทการถ่ายทอดแนวคิดของผู้ผลิตรายการลงสู่บทโทรทัศน์

2.4 การประสานงานกับทุกฝ่ายในทีมงานผู้ผลิต

2.5 การเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับถ่ายทำ

2.6 การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำจริง

ขั้นตอนผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นการผลิตรายการ (production)

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นการผลิตรายการหรือถ่ายทำจริง ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบันทึกเทปรายการแล้วนำมาออกอากาศภายหลัง เช่น รายการละคร รายการเกมโชว์ และอีกกรณีหนึ่ง คือ รายการสด เพื่อออกอากาศทันที เช่น รายงานข่าว ข้อดีของรายการสด คือสามารถรายงานได้ทันเวลา น่าสนใจ

ขั้นหลังการผลิต (post production)

เมื่อมีการบันทึกภาพและเสียงที่ถ่ายทำไว้แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การตัดต่อ ลำดับภาพ และผสมเสียง เพื่อให้รายการสมบูรณ์ที่สุดพร้อมที่จะออกอากาศได้

การตัดต่อและลำดับภาพอาศัยศิลปะในการเรียบเรียงลำดับภาพใหม่ให้สอดคล้องและมีความหมายได้อย่างสมบูรณ์ตามบทโทรทัศน์

ขั้นตอนผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นหลังการผลิต (post production)

การผสมเสียง หมายถึง การใส่เสียงเพลง เสียงคนบรรยาย
เสียงประกอบ และเสียงจริงลงไปในการเพื่อให้รายการสมบูรณ์
ข้อคำนึงถึงการเลือกเสียงมานำเสนอในการควรเลือกแต่ละเสียง
ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

1. **ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ (producer)** มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทุกอย่างในรายการตั้งแต่การวางแผนแนวคิดและรูปแบบของรายการ
2. **ผู้เขียนบทโทรทัศน์ (script writer)** มีหน้าที่ในการถ่ายทอดแนวคิดผนวกกับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ
3. **ผู้กำกับการรายการ (director)** เป็นหัวหน้าทีมในการดูแลรายละเอียดในขั้นตอนการเตรียมการผลิต ขั้นตอนผลิต และหลังผลิต

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

4. **ผู้ช่วยกำกับรายการ (assistant director หรือ AD)** มีหน้าที่ช่วยผู้กำกับในการเตรียมพร้อมผู้แสดง กล้อง ให้คิวการเล่นเทปวิดีโอ และบอกกล่าวกับผู้ที่เกี่ยวข้องว่าต้องทำอะไรต่อ

5. **ผู้ช่วยติดต่อประสานงานในการถ่ายทำ (production assistant หรือ PA)** มีหน้าที่ระหว่างซ้อมโดย PA จะจดบันทึกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างจาก producer หรือ director และจะส่งบันทึกนั้นให้ผู้เกี่ยวข้อง

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

6. **ผู้กำกับฝ่ายศิลป์ (art director หรือ set designer)** รับผิดชอบในส่วน
ของความคิดสร้างสรรค์การจัดฉาก ทำกราฟิก
7. **ผู้กำกับเวที (floor manager หรือ stage manager)** มีหน้าที่ดูแล
พื้นที่แสดงในห้องสตูดิโอ และดูแลการแสดงให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง พร้อม
บอกคิวกับนักแสดง
8. **เจ้าหน้าที่ประจำเวทีหรือพื้นที่แสดง (floor person)** มีหน้าที่ติดตั้งหรือ
ประกอบฉาก ถือกระดาษคิวในการบอกบท ดูแลเรื่องบูมไมโครโฟน

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

9. ช่างกล้อง (camera operator หรือ cameraman) มีหน้าที่ควบคุมกล้องโทรทัศน์ในระหว่างการถ่ายทำ

10. วิศวกรควบคุมสัญญาณภาพ (video engineer) มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องคุณภาพสัญญาณภาพให้ได้มาตรฐานในการส่งออกเพื่อออกอากาศ โดยกล้องแต่ละตัวจะมีอุปกรณ์ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของภาพ ที่เรียกว่า camera control unit หรือ CCU โดยสามารถปรับภาพให้สีและความเข้มของแสงเป็นไปตามมาตรฐาน

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

11. ผู้กำกับด้านเทคนิค (technical director หรือ TD หรือ switcher) มีหน้าที่หลัก ๆ คือการควบคุมกดปุ่มภาพและแหล่งภาพต่าง ๆ เช่น ภาพจากกล้องหรือภาพจากวิดีโอเทปผ่านเครื่องมืออุปกรณ์ที่เรียกว่า switcher

12. วิศวกรด้านเสียง (audio engineer) มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเสียงที่ใช้ในการผลิตรายการโทรทัศน์ ระหว่างการถ่ายทำ วิศวกรด้านเสียงจะนั่งควบคุมการผสมเสียงอยู่กับอุปกรณ์ที่เรียกว่า “audio console”

บุคลากรในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

13. ผู้กำกับแสง (lighting director) มีหน้าที่ออกแบบวางแผนเกี่ยวกับเรื่องแสง และตรวจสอบการจัดแสงให้สอดคล้องกับแนวคิดของผู้กำกับการรายการ

บทวิทยุโทรทัศน์ (script) เป็นการนำเนื้อหา เรื่องราว เรื่องเล่า หรือจินตนาการ มานำเสนอให้ผู้ดู ผู้ชมได้รับรู้อย่างพอใจ ประทับใจ

ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่ยอมรับกันว่า บทโทรทัศน์เป็นหัวใจของการผลิตรายการ ผู้เขียนบทโทรทัศน์จำเป็นต้องมีความรอบรู้ในศาสตร์และศิลป์ด้านต่าง ๆ

ส่วนประกอบของบทวิทยุโทรทัศน์

1. รายละเอียดเกี่ยวกับการผลิตรายการ

รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการจะใส่ไว้ในส่วนแรกของบทวิทยุโทรทัศน์ โดยพิมพ์ในกระดาษแยกต่างหากจากส่วนอื่น รายละเอียดที่ต้องกำหนดไว้ในบทโทรทัศน์ คือ ชื่อสถานีโทรทัศน์หรือหน่วยงานที่ผลิตรายการ ชื่อชุดรายการ ชื่อรายการ รูปแบบรายการ ความยาวเป็นนาที/วินาที ชื่อผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร สถานที่ผลิตรายการ วันเวลาที่ผลิตรายการ วันเวลาที่ออกอากาศ บุคลากรผู้รับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับฉาก ฯลฯ

ส่วนประกอบของบทวิทยุโทรทัศน์ส่วนสำคัญ 2 ส่วน

2. รายละเอียดของภาพและเสียง

ส่วนกำหนดรายละเอียดของภาพและเสียงต้องอยู่ในหน้าเดียวกัน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง โดยแบ่งการกำหนดรายละเอียดในบทออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ภาพ และเสียง

ประเภทของบทวิทยุโทรทัศน์มี 5 ประเภท

1. บทแบบสมบูรณ์ (complete or detail script)

เป็นบทที่แสดงรายละเอียดของภาพในแง่แหล่งภาพ มุมภาพ และลักษณะของรายการ รวมทั้งเสียงและคำพูดทุกคำไว้อย่างชัดเจน เป็นบทที่เสนอรายละเอียดของสิ่งที่เสนอเต็มรูปแบบ เรียกว่า รายการที่แสดงบทเต็มรูป หรือ fully script show

2. บทแบบกึ่งสมบูรณ์ (semi complete script)

บทที่ไม่กำหนดรายละเอียดของมุขกัณฑ์เพื่อให้ผู้กำกับรายการกำหนดเอง และไม่ใส่คำพูดละเอียดของผู้ร่วมรายการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ตอบคำถาม หรือวิทยากรที่มาให้ความรู้ เพียงให้แต่ประโยคเริ่มต้น ประเด็นที่จะพูด และประโยคสุดท้ายพอเป็นสัญญาณชี้แนะเท่านั้น

3. บทแบบกำหนดการแสดงและช่วงเวลา (action time segmenting script)

บทที่กำหนดรายละเอียดของเวลาตั้งแต่ต้น การแสดงหรือรายการย่อยของแต่ละช่วงจนจบ บอกความยาวของช่วงเวลา บอกรายละเอียดของลักษณะการแสดงในแต่ละช่วง จึงเรียกรายการที่ระบุการแสดงและช่วงเวลาในบทว่า “ the show format”

4. บทแบบเรียงลำดับเรื่องที่เสนอ (run down sheet หรือ fact sheet)

บทที่เขียนรายการที่จะปรากฏทางโทรทัศน์ตามลำดับก่อนหลัง โดยระบุ
สิ่งที่จะต้องบรรยายพอสังเขป ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับภาพและเสียง
ใช้สำหรับการโฆษณารายการเพื่อออกอากาศหรือบันทึกรายการสด
โดยไม่มีการผลิตรายการล่วงหน้า

5. บทแบบเปิด (open script)

บทแบบเรียงลำดับเรื่องประเภทหนึ่งที่ใช้ในรายการที่มีความยาว เช่น รายการสัมภาษณ์ หรือรายการการศึกษาที่มีการกำหนดประเด็นสำหรับผู้สัมภาษณ์หรือพิธีกร และประเด็นสำหรับวิทยากรหรือผู้ให้สัมภาษณ์ โดยไม่กำหนดรายละเอียดของภาพและเสียง

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

- MLS หรือ Medium long shot หรือ Full Shot (FS) ภาพตั้งแต่เท้าถึงศีรษะ
- MS หรือ Medium shot ภาพตั้งแต่เอวขึ้นไป
- MCU หรือ Medium Close Up ภาพตั้งแต่หน้าอกขึ้นไป
- CU หรือ Close Up ภาพใบหน้าหรือจากไหล่ขึ้นไป
- XCU หรือ Extreme Close Up ภาพปากหรือตา
- 2 Shot หรือ 3 Shot เป็นภาพที่มีนักแสดง 2 คน และ 3 คน ตามลำดับ

มุมกล้อง (camera angle)

Bird's Eye View มุมกล้องที่อยู่เหนือศีรษะผู้แสดง จะถือว่าเป็นมุมกล้องของพระเจ้า

Eye Level มุมกล้องระดับสายตาเป็นมุมกล้องปกติทั่ว ๆ ไป

Hight Angle มุมกล้องจะอยู่ในลักษณะมุมกล้อง กล้องจะอยู่สูงกว่าระดับสายตา
เลนส์ของกล้องจะก้มลงมา

Low Angle มุมกล้องจะอยู่ในลักษณะมุมเงย กล้องจะต่ำกว่าระดับสายตา
เลนส์ของกล้องจะเงยขึ้นไปหาผู้แสดง

ตัวอย่างภาพ

ตัวอย่างภาพ

NPRU
Nakhon Pathom

ตัวอย่างภาพ

คำย่อเป็นพื้นฐานที่ใช้เป็นประจำในการเขียนบท เช่น

EXT คือ การถ่ายทำนอกสถานที่

INT คือ การถ่ายทำภายในห้องผลิตรายการ (studio) หรือถ่ายทำภายในสถานที่

SNT คือ Sound on Tape หมายถึงเสียงพูดหรือเสียงดนตรีหรือเสียง background

SOF คือ Sound on Film หมายถึงเสียงที่มาจาก Film

VTR คือ Video Tape Recording เครื่องบันทึกเทป

VO คือ Voice Over หมายถึง เสียงพากย์หรือเสียงบรรยายที่ได้ยินแต่เสียงของผู้บรรยายแต่จะไม่เห็นหน้าของผู้บรรยายในภาพ

คำย่อเป็นพื้นฐานที่ใช้เป็นประจำในการเขียนบท เช่น

OSV คือ Off Screen Voice หมายถึง เสียงที่พูดตามบทแต่ไม่เห็นตัวผู้พูด

Mic คือ ไมโครโฟน

POV คือ Point of View ส่วนมากจะใช้ในการแสดงละคร ผู้ชมจะเห็นภาพ
เดียวกัน ภาพที่ผู้แสดงในฉากนั้นเห็น

OS shot คือ Over Shoulder Shot หรือ O/S หรือ X/S คือการถ่ายข้ามไหล่
ของผู้แสดงคนหนึ่งและจะเห็นหน้าของผู้แสดงอีกคนหนึ่งที่อยู่ตรงข้าม

การเขียนบทวิทยุโทรทัศน์มี 6 ขั้นตอน คือ

- 1. กำหนดวัตถุประสงค์ของรายการ** ก่อนการเขียนบทโทรทัศน์ ผู้เขียนต้องรับทราบนโยบายหรือวัตถุประสงค์จากผู้ควบคุมการผลิตรายการ หรือ Producer มาแล้ว ผู้ควบคุมการผลิตรายการจะต้องบอกความต้องการรายการประเภทใด ด้วยวัตถุประสงค์อะไร มีงบประมาณเท่าไร เมื่อทราบความต้องการของผู้ควบคุมการผลิตรายการแล้ว ผู้เขียนบทก็มากำหนด วัตถุประสงค์เฉพาะของรายการ

2. วิจัยเนื้อหาและกำหนดประเด็น เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แล้วผู้เขียนบทก็ต้องศึกษาวิจัยรวบรวมข้อมูลและเนื้อหาสาระ แล้ววิเคราะห์เป็นหัวเรื่องย่อย ๆ โดยสามารถนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาใช้เป็นวัสดุเนื้อหา หรือวัสดุรายการได้ เช่น กรณีตัวอย่าง สถิติ คำพูดอุปมาอุปมัย คำพังเพย แนวคิดจากวรรณคดี และประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3. กำหนดรูปแบบความยาวและการเดินเรื่อง เมื่อได้ประเด็นแล้วผู้เขียนบทก็จะวิเคราะห์ว่าเนื้อหาที่รวบรวมมาได้ควรเสนอในรูปแบบใด จึงจะให้ผู้ชมได้ประโยชน์ที่สุด โดยสำคัญที่สุด คือรายการต้องน่าสนใจและให้ความเพลิดเพลิน

4. เขียนแผนผังรายการ (program layout) การเขียนแผนผังรายการ เป็นการนำการเดินทางเรื่องที่ได้คิดไว้ มาเขียนเรียงลำดับก่อนหลังพร้อมกับกำหนดช่วงเวลาเป็นวินาทีและนาทีไว้ด้วย

5. ร่างบทวิทยุโทรทัศน์ เมื่อกำหนดแผนผังรายการแล้วก็ถึงขั้นเขียนร่างบทวิทยุโทรทัศน์ออกมาตามประเภทของบทว่าเป็นบทสมบูรณ์ บทกึ่งสมบูรณ์หรือ บทประเภทใด เพื่อให้รายการมีคุณภาพ

6. ทดสอบต้นร่างและปรับปรุงบทวิทยุโทรทัศน์ เมื่อได้ร่างบทวิทยุโทรทัศน์แล้วก่อนส่งพิมพ์ ผู้เขียนบทควรลองอ่านบทออกเสียงเพื่อดูลีลาและช่วงเวลาเพื่อนำมาปรับปรุงต่อไป

ลักษณะการดำเนินงาน

1. ให้ผู้อื่นเช่าช่วงเวลาในการผลิตรายการ ทางสถานีจะไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการนั้น สถานีจะสนใจเฉพาะคุณภาพของรายการ และรับค่าสถานีจากผู้เช่านั้น ผู้เช่าเวลาจะต้องหาผู้อุปถัมภ์รายการ (sponsor) นักแสดง และเสียค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด กำไรหรือขาดทุนเท่าใดก็เป็นเรื่องของผู้เช่าเวลา

ลักษณะการดำเนินงาน

2. **ให้ผู้รับงานผลิต** ทางสถานีจะให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด
รับงานผลิตไปทั้งรายการตามราคาที่ตกลงกัน ผู้ผลิตก็มีหน้าที่ผลิต
โดยจัดหาผู้แสดง เครื่องแต่งกาย แต่งหน้า ผู้กำกับการแสดง ฯลฯ
ส่วนสถานีมีหน้าที่อำนวยความสะดวก

ลักษณะการดำเนินงาน

3. สถานีผลิตรายการเอง สถานีจะต้องจัดหาผู้แสดง ทีมงานและทุกอย่างที่ต้องใช้ในรายการเองทั้งหมด โดยสถานีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทุกอย่าง เช่น การผลิตรายการข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องของไทย ส่วนใหญ่ดำเนินการผลิตโดยทีมงานข่าวของสถานีนั่นเอง

